

25. GRAMMATICA : De betrekkelijke voornaamwoorden, samengesteld en enkelvoudig [les pronoms relatifs ; simples et composés]

Met de betrekkelijke voornaamwoorden kunnen we verschillende zinnen samenvoegen en vervelende herhalingen vermijden. Een kort voorbeeldje :

- *J'ai rendez-vous avec une belle femme. Cette belle femme joue au poker.*
[Ik heb een afspraak met een mooie vrouw. Die vrouw speelt poker.]
- *J'ai rendez-vous avec une belle femme **qui** joue au poker.*

In bovenstaand voorbeeld hebben we aan het stuk *une belle femme* een betrekkelijke bijzin toegevoegd en die bijzin begint altijd met een betrekkelijk voornaamwoord (*pronom relatif*). Er zijn natuurlijk verschillende soorten betrekkelijke voornaamwoorden: de **enkelvoudige** (bestaan uit 1 woord) en de **samengestelde** (bestaan uit meerdere woorden).

1. Enkelvoudige betrekkelijke voornaamwoorden

We bekijken eerst de **enkelvoudige betrekkelijke voornaamwoorden** : *qui*, *que*, *dont*, *où*.

- het voornaamwoord **qui** herneemt het onderwerp (*sujet*) van de zin die wordt toegevoegd :

- Regarde cette femme ! Cette femme porte une mini-jupe.

- Regarde cette femme **qui** porte une mini-jupe.

- |_> « *qui* » vervangt « *cette femme* » als onderwerp in de betrekkelijke bijzin.

- het voornaamwoord **que** herneemt het lijdend voorwerp (*cod*) van de zin die wordt toegevoegd :

- Regarde cette femme ! Je connais cette femme.

- Regarde cette femme **que** je connais.

- |_> « *que* » vervangt « *cette femme* » als lijdend voorwerp (*cod*).

- het voornaamwoord **dont** herneemt een voorwerp dat begint met « *de* » zoals bijvoorbeeld in *parler de quelqu'un / se moquer de quelque chose*:

- Je vais aider cette femme. Tu te moques de cette femme.

- Je vais aider cette femme **dont** tu te moques.

- |_> « *dont* » vervangt « *de cette* »

femme » als voorwerp dat begint met « de ».

- het voornaamwoord **où** herneemt een plaatsbepaling of tijdsbepaling :

- Regarde cette maison. Je suis né dans cette maison.

→ Regarde cette maison **où je suis né**.

|_> « où » vervangt « dans cette maison »

- Je ne me rappelle plus la date. Il est né à cette date.

→ Je ne me rappelle plus la date **où il est né**.

|_> « où » vervangt « à cette date ».

2. Samengestelde betrekkelijke voornaamwoorden

De samengestelde betrekkelijke voornaamwoorden (*pronoms relatifs composés*) verkrijgen we door een voorzetsel (bv. *avec, pour, à, dans,...*) te combineren met een vorm van « lequel » / « laquelle » / « lesquels » / « lesquelles ». We geven hieronder enkele voorbeelden om de zaken een beetje te verduidelijken :

(1) Regarde cette femme. Il parle à cette femme

→ Regarde cette femme **à laquelle** il parle.

(2) Tu connais ces enfants ? Il n'achète jamais de cadeau pour ces enfants.

→ Tu connais ces enfants **pour lesquels** il n'achète jamais de cadeau ?

(3) Luc est un type sympa. Tu peux toujours compter sur ce type.

→ Luc est un type sympa **sur lequel** tu peux toujours compter.

(4) C'est un bon PC. J'ai payé une grosse somme pour ce PC.

→ C'est un bon PC **pour lequel** j'ai payé une grosse somme.

Opmerkingen over deze samengestelde betrekkelijke voornaamwoorden :

(1) de combinaties van het voorzetsel « à » + « le quel » / « lesquels » / « lesquelles » geven respectievelijk « auquel » , « auxquels » en « auxquelles » :

-Les filles **auxquelles** tu parles...

- *Le garçon **auquel** tu parles...*

- *MAAR : La fille à **laquelle** tu parles...*

(2) de combinaties van het voorzetsel « de » + « lequel » / « lesquels » / « lesquelles » geven respectievelijk « duquel », « desquels » en « desquelles »

- *Les filles **desquelles** tu parles...*

- *Le garçon **duquel** tu parles...*

- *MAAR : La fille **de laquelle** tu parles...*

(3) Merk op dat je **voor personen (en alleen voor personen!)** ook de constructie « voorzetsel + qui » mag gebruiken :

- *Les filles **desquelles** tu parles... = Les filles **de qui** tu parles*

- *Les hommes **auxquels** tu parles ... = Les hommes **à qui** tu parles...*

- *Les filles **avec lesquelles** il joue... = Les filles **avec qui** il joue...*

(4) Elke samengesteld betrekkelijk voornaamwoord dat met het voorzetsel « de » is opgebouwd (zoals *duquel* ,*desquels*,...) mag je steeds vervangen door het enkelvoudige voornaamwoord **dont** :

- *Les filles **desquelles** il parle sont chouettes. = Les filles **dont** il parle sont chouettes.*

- *Le résultat **duquel** il est tellement fier... = Le résultat **dont** il est tellement fier.*

3. Betrekkelijke voornaamwoorden zonder concreet (mens, ding,...) antecedent

In punten (1) en (2) legden we uit hoe betrekkelijke voornaamwoorden zich steeds 'vasthechten' aan een zelfstandig naamwoord (antecedent) waardoor we zinnen konden samenvoegen en uiteindelijk inkorten. De betrekkelijke voornaamwoorden die we in dit punt bespreken hebben echter geen zelfstandig naamwoord als antecedent maar een hele zin, iets onbepaalds of een idee. Bekijk de volgende zinnen :

- *Il n'est toujours pas arrivé. Je trouve **cela**_{cod} étrange.
[Wat vind ik vreemd ? Het feit dat nog altijd niet is gearriveerd.]*

- Elle ne m'a pas prévenu. Cela_{sujet} est bizarre.
[Wat is vreemd ? Het feit dat ze me niet verwittigd heeft.]
- Tu parles de cela_{complement met de}. Cela est très ennuyeux.
[Je praat over bepaalde zaken. Die zaken zijn zeer vervelend.]

In alle drie de bovenstaande gevallen merk je dat de onbepaalde voornaamwoorden (*cela*) steeds verwijzen naar een zin of een idee. In dergelijke gevallen kunnen we niet de gewone betrekkelijke voornaamwoorden gebruiken, maar moeten we onze toevlucht zoeken tot de groep van onbepaalde betrekkelijke voornaamwoorden *ce que*, *ce qui*, *ce dont*,... We beperken ons in deze les tot deze drie.

Goed, laten we met deze kennis nu onze drie zinnen even herschrijven :

- Il n'est toujours pas arrivé, ce que je trouve étrange. (niet : * ~~que est bizarre~~)
- Elle ne m'a pas prévenu, ce qui est bizarre. (niet * ~~qui est bizarre~~)
- Ce dont tu parles, est très ennuyeux. (niet : * ~~De que tu parles...~~)

Zoals je al gemerkt hebt, kies je de juiste vorm (*ce que*, *ce qui*, *ce dont*,...) in functie van de zinsfunctie die het voornaamwoord inneemt in de betrekkelijke bijzin. Zo is *ce que* een COD in de zin ...*ce que je trouve étrange* ; *ce qui* is het onderwerp in ...*ce qui est bizarre* ; *ce dont* is een complement dat begint met *de* in de zin *ce dont tu parles*.

Enkele voorbeelden :

- **Ce que** je déteste chez toi, c'est ta nonchalance.
- Je me demande **ce qui** va se passer.
- Il fait tout **ce dont** il a envie.
- Elle fait **ce qu'**elle veut.